

Кратко описание на състоянието в областта на управлението на химикалите

Химикалите са в основата на всяко модерното общество. През последните десетилетия употребата на химични вещества и значението на химическата индустрия значително се увеличават в световен мащаб. Безопасната им употреба и предоставянето на информация за свойствата ще доведе до постигане на чиста околна и здравословна жизнена среда.

Безконтролното производство, търговия и потребление на химикали представлява сериозен риск за околната среда и човешкото здраве, което застрашава качеството на живот на хората и чрез необратимото увреждане на околната среда не позволява постигането на устойчиво развитие.

Основните приоритети на регионалната политика по оценка и управление на въздействието върху околната среда са осигуряването на по-ефективно прилагане на регионално ниво на законодателството по околна среда, повишаване на осведомеността, изграждане на капацитет и обмен на информация, планирането и прилагането на ефективни превантивни мерки по отношение на човешкото здраве и околната среда по време на производство, търговия и употреба на химикали и предприемането на мерки за предотвратяване на големи аварии и ограничаване на техните последици.

България изпълни поетите ангажименти по хармонизиране на националното законодателство по химикали и по този начин задълженията на българските дружества са уеднаквени с тези на европейската индустрия по отношение безопасната употреба на химикалите и предоставяне на информация за свойствата им.

Със Закона за защита от вредното въздействие от химичните вещества и смеси е създадена правно нормативна уредба на обществените отношения, свързани с производството, вноса, износа, съхранението, пускането на пазара, търговията и употребата на химични вещества и смеси.

Извършваната контролната дейност от направление “Опасни химични вещества и контрол на риска от големи аварии с опасни химични вещества” на РИОСВ Плевен е с цел правилно и навременно прилагане на хармонизираното българско законодателство в областта на химикалите от юридическите лица на територията на Плевенска и Ловешка област.

През 2014 г. се извършиха общо 55 бр. проверки на територията на Плевенска и Ловешка област – 49 бр. проверки по законодателството в областта на химикалите и 6 бр. проверки на предприятия и/или съоръжения с нисък и висок рисков потенциал, в обхвата на Глава Седма, Раздел I от ЗООС.

За отчетния период се проведеха и 5 бр. извънредни проверки - последващ контрол на приложен ПАМ на резервоари на обект с нисък рисков потенциал, проверка на нов производител с комплексно разрешително, във връзка с писма на МОСВ и по сигнал. Броят на извършените проверки спрямо плана за 2014 г. е увеличен, поради извършените извънредни проверки.

2. Кратко описание на основните приоритети при извършване на контрола през годината, съгласно различните нормативни актове

Цел на прилагането на законодателството в областта на опасните химични вещества и управление на риска е намаляване и предотвратяване на рисковете за човешкото здраве и околната среда в следствие на използването и производството на опасни химикали.

В тази връзка е извършен контрол по отношение на спазване на изискванията на Закона за защита от вредното въздействие на химичните вещества и смеси (ЗЗВВХВС) и европейското законодателство по химикали при производството, употребата, съхранението и свободното движение на химикали.

Приоритети през 2014 г. при осъществяването на превантивения, текущ и последващ контрол в областта на химикалите и на контрола на риска от големи аварии бяха:

- прилагане на Регламент REACH относно регистрациите от вносители, изключителни представители и регистранти с намален тонаж (2018 г.) и контрол на вещества, предмет на ограничаване съгласно приложение XVII на REACH;
- изпълнението на задълженията на операторите за уведомяване (нотификация) в Европейската Агенция по химикали, Хелзинки (ЕCHA) за хармонизираната класификация и етикетирание на опасните химични вещества, въведени с Регламент ЕО 1272/2008 относно класификацията, етикетирането и опаковането на вещества и смеси (CLP);
  - осъществяване на контрол относно пускането на пазара, вноса/износа и употребата на УОЗ вещества;
  - прилагане на Регламент (ЕО) № 648/2004 относно детергентите;
  - спазване на реда и начина на съхранение на опасни химични вещества и смеси в складовете и организацията за съвместно им съхранение;
  - изпълнение на Политиката за предотвратяване на големи аварии и условията в издадени разрешителни по чл. 104, ал. 1 от ЗООС.

3. Кратко описание на резултатите от контролната дейност (за химикали и за управление на риска от големи аварии)

Управление на опасните химични вещества

Регламент (ЕО) №1907/2006 за регистрацията, оценката, разрешаването и ограничаването на химикали (REACH)

Регламент REACH е приет в края на 2006 г., който замени повече от 40 европейски законодателни актове в областта на химикалите. Основната цел на REACH е осигуряването на високо ниво на защита на околната среда и човешкото здраве в условията на свободно движение на химичните вещества в самостоятелен вид, в смеси

и в изделия, едновременно с повишаване конкурентноспособността на индустрията и насърчаване на иновацията. Новата система стимулира замяната на вещества, пораждащи сериозно безпокойство с по-малко опасни вещества или технологии при наличие на подходящи икономически и технически надеждни алтернативи. Производителите, вносителите и индустриалните и професионалните потребители на химикали са отговорни за идентифициране на рисковете от веществата и прилагането на мерки за намаляване на рисковете за човека и околната среда. Регламентът въведе процедура по *регистрация на химични вещества* в Европейска агенция по химикали като предвиди преходни периоди за извършване на същинската регистрация на *съществуващите вещества* на европейския пазар в рамките на 10-годишен период (съответно до 30 ноември 2010 г., 31 май 2013 г. и 31 май 2018 г.) според обема на производството/вноса или опасностите и рисковете от веществата, предмет на регистрация. Този процес позволи да се събере липсващата информация за свойствата, опасностите и рисковете от веществата и да се идентифицират съответните мерки за управление на риска. REACH предвижда *оценка* на приоритетни вещества, които представляват рискове за човешкото здраве и/или за околната среда. Регламентът въведе процедура по *разрешаване* производството, пускането на пазара и употребата на определени вещества, предизвикващи сериозно безпокойство и по-специално на канцерогенни, мутагенни и токсични за възпроизводството или устойчиви, биоакумулативни и токсични вещества.

Приоритетни за контролна дейност през 2014 г. бяха фирмите, попадащи в обхвата на Регламента за изпълнението на изискванията за:

- регистрации с фокус към вносители, изключителни представители и регистранти с намален тонаж (2018 г.);
- европейския проект REACH EN FORCE 3 (II фаза) за дружества, извършващи внос от страни извън ЕС чрез ИП;
- ограничаване на производството, пускането на пазара и употребата на определени опасни химични вещества от Приложение XVII на Регламента;
- контрол на производители, вносители и потребители по веригата за наличие на информационен лист за безопасност (ИЛБ), изготвени по Регламент (ЕО) 453/2010 г.

През 2014 г. РИОСВ Плевен извърши проверки на 11 бр. производители, 9 бр. вносители и 37 бр. потребители по веригата на химикали на територията на Плевенска и Ловешка област.

Приоритетно по Регламента през 2014 г. бяха проверени производители и/или вносители на територията на РИОСВ Плевен за промени в ролята по веригата, в тонажната група и срока за същинска регистрация - 2018 г. В тази връзка РИОСВ Плевен извърши проверки на 17 бр. фирми на територията на Плевенска и Ловешка област, в резултат на което се констатира:

1. За проверявания период 11 бр. фирми нямат задължения за извършване на регистрация на вещества в ЕСНА, тъй като:

- 3 бр. са “потребители по веригата” за извършван внос чрез ИП
- 4 бр. производители и 1 бр. вносител със предварителна регистрация на вещества със срок за същинска регистрация 2018 г.
- 1 бр. производител на дървени въглища промени тонажната група и срока за същинска регистрация на 2018 г.
- 2 бр. дружества с промени в ролята си по веригата - от вносители на потребители по веригата.

При проверките не се констатираха неизпълнения на задълженията за извършване на същински регистрации на химични вещества в Европейска агенция по химикали.

Във връзка с изпълнение на европейския проект REACH EN FORCE 3 (II фаза) за дружества, извършващи внос от страни извън ЕС чрез ИП се проведе проверка на 3бр. фирми, извършващи внос от страни извън ЕС чрез ИП. Не се констатираха нарушения, дружествата поддържат информация за изпълнения на задължения на ИП. Попълнени са въпросници по проекта REACH EN FORCE 3(II фаза) и са докладвани в МОСВ.

Глобалната хармонизирана система за класифициране и етикетиране на химикали на ООН (UN GHS) наложи промяна на информационните листове за безопасност, които са основен инструмент за предоставяне на информация по веригата на доставки за опасните вещества и смеси, съгласно Регламент REACH. Извършени са 41 броя проверки за наличие на информационни листове за безопасност на обекти, където се произвеждат, съхраняват и употребяват химични вещества и смеси. Дадени са 4 бр. предписания за изготвяне и коригиране на ИЛБ в съответствие с Приложение I на Регламент (ЕО) 453/2010г.

В РИОСВ – Плевен се поддържат досиета на фирмите, като по този начин се извършва систематична проверка и оценка на базата данни на обектите.

Обобщение и изводи

В следствие на осъществения контрол през 2014 г. по прилагането на Регламент REACH се установи, че:

- Не е констатирано неизпълнение на задълженията за извършване на същински регистрации на химични вещества в Европейска агенция по химикали;
- Няма съставен АУАН за неспазени изисквания на регламента;
- Производството и употребата на химичните вещества и смеси се осъществява по начин, който свежда до минимум значителните неблагоприятни ефекти върху здравето на човека и околната среда.

Необходимо е:

- добро сътрудничество и обмяна на информация между властите на национално ниво;
- по-добър контрол над използването на нерегистрирани (предварително) вещества;
- по-добра комуникация във веригата на доставки;
- по-добро качество и ниво на разпространение на ИЛБ;
- по-лесен достъп на работниците до информация.

Регламент (ЕО) № 1272/2008 относно класифицирането, етикетирането и опаковането на вещества и смеси (CLP)

През 2014 г. продължи работа по контролната дейност за спазване на изискванията на Регламент CLP. Регламентът влезе в сила на 20 януари 2009 г. и е новото законодателство на ЕС, приложимо и за България, относно класификацията, етикетирането и опаковането на вещества и смеси. Той установява в законодателството на ЕС критериите за класификация и правилата за етикетирание и опаковане на опасни вещества и смеси на Глобалната хармонизирана система за класифициране и етикетирание на химикали на ООН (UN GHS).

Регламент CLP въведе задължения за производителите, вносителите и потребителите надолу по веригата да класифицират, етикетират и опаковат веществата, смесите и определени изделия (експлозивни), които пускат на пазара.

Производителите и вносителите нотифицират (уведомяват) класификацията и етикетирането на веществата в Европейската Агенция по химикали, Хелзинки (ЕСНА). На нотификация подлежат:

- Веществата, които подлежат на регистрация в съответствие с регламент REACH и се пускат на пазара на ЕС;
- Веществата, които се класифицират като опасни и се пускат на пазара на ЕС независимо от количествата, в самостоятелен вид или в смеси над пределните концентрации, което води до класифициране на смесите като опасни.

Новите правила на CLP изискват веществата да бъдат повторно класифицирани и етикетирани до 1 декември 2010 г., а смесите - до 1 юни 2015 г. Задължените по този регламент лица трябва да уведомят (нотифицират) Европейската Агенция по химикали за класификацията и етикетирането на техните вещества, до един месец от пускането им на пазара, освен в случаите, когато класификацията и етикетирането съгласно CLP са посочени с регистрационното досие при съвместното подаване на данни за регистрация на вещества по REACH. Нотифицирането трябва да се извърши до един месец след пускане на веществото на пазара, когато това става на или след 1 декември 2010 г. Първият краен срок за нотифициране беше 3 януари 2011 г.

Нотификацията се извършва по електронен път в Интернет портала на Агенцията REACH-IT <http://echa.europa.eu>. Нотификацията е безплатна и задължителна!

В CLP са въведени нови научни критерии за оценка на опасните свойства на химикалите, както и нови хармонизирани предупреждения за опасност и препоръки за безопасност, които заместват съществуващите сега рискови фрази (R-фрази) и фрази за безопасност (S- фрази), съответно с P - и H – фрази.

По прилагането на Регламент (CLP) през 2014 г. е извършен планов контрол за изпълнение на задължения за нотификация на химични вещества, в това число на възстановени вещества от отпадъци на 9 бр. производители и/или вносители на територията, контролирана от РИОСВ – Плевен

В следствие на осъществения контрол през 2014 г. по прилагането на Регламент CLP се установи, че:

- през отчетния на територията на РИОСВ – Плевен е извършена нотификация в Европейската агенция по химикали на 1 бр. опасно химично вещество, съгласно изискванията на Регламент CLP.
- не е констатирано неизпълнение на задължения за нотифициране на химични вещества в Европейска агенция по химикали.
- няма съставен АУАН.

Регламент (ЕО) № 648/2004 относно детергентите

Във връзка с прилагането на Регламент 648/2004 г. относно детергентите са извършени 5 бр. планови проверки. Дружествата, произвеждащи детергенти, съдържащи ПАВ са изготвили ИЛБ, в които са отразени биоразградимостта и метода за анализ. Няма установени нарушения по регламента за изискванията за уточнена биоразградимост на ПАВ в детергентите.

Регламент (ЕО) № 850/2004 за устойчивите органични замърсители (УОЗ)

Основният законодателен акт за прилагане на Стокхолмската конвенция в държавите членки на Европейския съюз (ЕС) е Регламент (ЕО) № 850/2004 относно устойчивите органични замърсители (УОЗ). Целта на Регламента е опазването на човешкото здраве и околната среда от УОЗ чрез забрана, поетапно преустановяване или ограничаване на производството, пускането на пазара и употребата им с цел елиминиране, когато е приложимо и във възможно най-кратък срок на общите изпускания на такива вещества диоксини и фурани (DIOX/Fs), хексахлорбензен (HCB), полихлорирани бифенили (PCBs), пентахлорбензен (PeCB) и полициклични ароматични въглеводороди (PAHs) и чрез създаване на разпоредби относно отпадъците, които се състоят, съдържат или са замърсени от някои от тези УОЗ вещества.

През 2014 г. е извършен планов контрол на 14 бр. обекти по изискванията на Регламент 850/2004 относно устойчиви органични замърсители (УОЗ). Извършените проверки са за наличие на SCCPs и на PCNs вещества в употребяваните от дружествата бои, лакове, багрила и др. Не е констатирано наличие на цитираните УОЗ вещества.

През 2014 г. продължи контрола на наличната в РСПБЗН - Ловеч противопожарна пяна, съдържаща перфлуорооктан сулфонат (PFOS). Количество до настоящия момент не е използвано и се съхранява до предаването и на фирма, притежаваща разрешителен документ за обезвреждането ѝ.

В следствие на осъществения контрол през 2014 г. по прилагането на Регламент (ЕО) № 850/2004 за устойчивите органични замърсители (УОЗ) се установи, че:

- На територията на РИОСВ Плевен се съхранява 400 л. противопожарна пяна, съдържаща перфлуорооктан сулфонат (PFOS);
- Операторите срещат затруднение при обмена и търсенето на данни за наличие на УОЗ вещества в състава на продуктите.

Наредбата за реда и начина на съхранение на опасни химични вещества и смеси

През 2014 г. са извършени 38 проверки относно спазване на изискванията на Наредбата за реда и начина на съхранение на опасни химични вещества и смеси, от които 1 бр. по сигнал за замърсяване вследствие на разлив. На 2 бр. дружествата са дадени предписания за изготвяне на оценка на съхранение на опасните химични вещества и смеси, съгласно изискванията на чл.9, ал.1 от Наредбата по утвърдения със Заповед РД-288/03.04.2012 г. на МОСВ формат.

След обобщаване на резултатите от извършената контролна дейност по прилагането на Наредбата за реда и начина на съхранение на опасни химични вещества може да се направи следния извод:

- Налице е качествена промяна при организацията и начина на съхранение на опасните химикали, вследствие спазване на изискванията на наредбата за съхранение на опасни химични вещества и смеси.

Предотвратяване на големи аварии с опасни химични вещества

Директива 96/82/ЕС (Севезо II) за контрол на риска от големи аварии има за цел предотвратяване на опасностите от големи аварии, свързани с опасни химични вещества и ограничаване на последствията от тях не само за хората, но и за околната среда.

Изискванията на Директива Севезо II са транспонирани в българското законодателство в Закона за опазване на околната среда (ЗООС) - Глава седма, Раздел I "Предотвратяване на големи аварии" и Наредба за предотвратяване на големи аварии с опасни вещества и за ограничаване на последствията от тях.

На територията на Плевенска и Ловешка област има 3 бр. обекти с класификация висок рисков потенциал с издадени разрешителни за експлоатация по чл.104, ал.1 от ЗООС от Министъра на околната среда и водите и 7 бр. обекти с класификация нисък рисков потенциал по чл.107 от ЗООС.

Във връзка с изискванията на Глава 7, Раздел I на ЗООС и Наредба за предотвратяване на големи аварии с опасни вещества и за ограничаване на последствията от тях на територията на РИОСВ Плевен са извършени от определени със Заповед на Министъра на околната среда и водите комисии по чл.157а от ЗООС - 5 бр. планови проверки (на 1 бр. обект с висок рисков потенциал и 4 бр. с нисък рисков потенциал) и 1бр. извънредна за последващ контрол на ПАМ. Дадени са 12 бр. предписания, касаещи изпълнение на задължения по пожарна безопасност, за представяне на годишни одити на СУМБ, за предоставяне на документи по безопасни условия на труд и пожарна безопасност.

В следствие на осъществения контрол през отчетния период на инсталациите/ съоръженията с издадени разрешителни по чл. 104 от ЗООС и на тези с класификация нисък рисков потенциал по чл.107 от ЗООС се установи, че:

- Операторите спазват условията в издадените разрешителните по чл.104 от ЗООС и управленските и технически мерки за безопасност, предвидени в доклада за политиката за предотвратяване на големи аварии;

- Във връзка с безопасната експлоатация на предприятията, в обектите са въведени и прилагат процедури за превантивен и коригиращ мониторинг, извършва се одит на ефективността и адекватността на системата за управление на мерките за безопасност;
- Има установен напредък по отношение привеждане в съответствие с изискванията на действащото законодателство на контролираните обекти в част пожарна безопасност и условия на труд;
- През отчетния период на територията на Плевенска и Ловешка област няма регистрирани случаи на големи аварии с опасни вещества;
- През 2014 г. няма съставени АУАН за неизпълнения на изискванията на глава 7, раздел I на ЗООС.

Положителни/отрицателни констатации спрямо предходната година

Обобщени резултати от извършената контролна дейност по управление на риска и опасни химични вещества:

- През 2014 г. не са констатирани неизпълнения на задълженията за регистрации на химични вещества в Европейска агенция по химикали по Регламент REACH;
- Не е констатирано неспазване на задължението на производители и вносители за извършване на нотификация на опасни химични вещества в Европейска агенция по химикали;
- По спазване на изискванията на Глава седма, Раздел I на ЗООС, комисията по чл.157а проведе контрол на 6 бр. обекти с висок и нисък рисков потенциал. При извършените проверки не са констатирани нарушения на законодателството по предотвратяване на големи аварии. За отчетния период на територията на Плевенска и Ловешка област няма регистрирани случаи на големи аварии с опасни вещества;
- В следствие на завишения контрол в обектите на територията на РИОСВ Плевен, които подлежат на контрол по ЗЗВВХВС и Глава 7, раздел I от ЗООС са предприети необходимите мерки за привеждането им в съответствие с действащото законодателство, в резултат на което през 2014 г. не са установени аварийни ситуации и замърсявания с опасни химични вещества;

4. Проведени информационни кампании и участие в проекти на МОСВ.

- Участие в семинар на тема “Прилагане на изискванията на законодателството по химикали и предотвратяване на големи аварии”, 02.12 - 04.12.2013 г., с. Арбанаси, организиран от МОСВ за експертите от РИОСВ

